

Schaduwballet

1 De opening

De balans van de dag maakte plaats voor die van de nacht en alles leek vredig in de binnentuin. Jasmijnbloesems krulden hun bladeren naar binnen en kusten zo de zon vaarwel. Hun wit en oranje maakte plaats voor een blauwgrijs, dat werd begroet door het ontluikende paars van maanorchideeën. De dierenwereld echode die van de planten. Op hoge takken wasten spreeuwen hun vleugels, voor ze over hun kopjes te vouwen. Daarnaast kondigden gekko's vanaf boombasten hun ontwaken roepend aan. Hangend aan de schors likten ze met hun lange tongen hun ogen schoon.

Op de grond sprong de overgang van dag naar nacht minder in het oog. Bladeren ritselden in de schemer. Onder lage palmen scharrelden muizen met rijstkorrels in hun wangen. Op snelle pootjes renden ze kriskras door de binnentuin, over boomwortels en houtsnippers, op weg naar hun hol. Af en toe verdween een van hen, maar niemand zag het. Het gesmoorde gepiep van hun laatste seconden werd overstemd door het geluid van scooters die door de steeg achter de buitenmuur raceten. Een zwerfhond verliet de zachte aarde van de tuin, op zoek naar een slaapplek in het geruststellende gezelschap van soortgenoten of mensen. Zijn pad kruiste dat van een meisje. Zij liep met een ondeugende blik in haar ogen en een stapeltje kleren in haar armen naar een van de kleine woningen die aan de tuin lagen. Achter haar vielen schaduwen die niet overeenkwamen met de contouren van de varens waar ze vanaf kwamen. De duistere silhouetten rekten en strekten in het snel afnemende daglicht, alsof ze zich voorbereidden op een groter spel van vorm en beweging.

In de hoek van de tuin stond een man met een stenen kom in zijn handen. In de kom zat water en in het water dreef een bloem. De man fluisterde. Langzaam ontstond beweging in het water, een draaikolk die de bloem naar de bodem van de kom zoog. Daarna werd de vloeistof stil. De man keek naar de troebele aanblik van de

verdronken lelie en grijsde. Hij zwaaide naar een vrouw naast de entreepoort. Zij zwaaide terug met een lap gestreepte stof in haar hand en liet hem alleen in de tuin.

‘Showtime,’ fluisterde de man.

De schaduwen sidderden.

~

Philip stapte uit de taxi en legde zijn koffer en rugzak op de grond naast een pagode. Nadat hij de chauffeur klungelend met de buitenlandse valuta had betaald, nam hij zijn plaats van bestemming aandachtig in zich op. Jalan Keraton 97. Hij stond voor de toegangspoort tot het huizenblok waar Senja woonde. Ze noemde het de losmen, of de compound, een plek waar uiteenlopend publiek een tijdelijk onderkomen kon vinden. Philip keek voorbij de ingang. Het zag eruit zoals zijn vriendin beschreven had: de acht kamers vormden een ‘U’ om een grote, ommuurde binnentuin. Elke kamer had een verhoogde, stenen patio, die werd afgeslut door bamboe schermplaten.

Philip knikte, kamde met zijn handen de aan zijn gezicht plakende haren opzij en schudde wat lucht in zijn T-shirt. Daarna pakte hij zijn tassen van de grond en stapte de drempel over.

‘Malam,’ hoorde hij vanuit een verborgen hoek in de tuin. Hij herkende het als een begroeting. Hij echode de groet op aangeleerd formele wijze. Takken kraakten en uit de duisternis verscheen een waggelend mannetje met een wandelstok, in een geelbruine batik blouse en sarong. Zijn spleetogjes waren dof, maar stonden vriendelijk achter zijn ronde bril toen hij met uitgestrekte handen op Philip af liep.

‘Jij moet Senja’s verloofde zijn,’ zei hij in gebroken, maar enthousiast Engels.

‘Ja,’ zei Philip met een brede glimlach, stelde zich voor en schudde de man de hand.

‘B.P. Rajah, ik ben huismeester, priester, wijsgeer, natuurgod. Senja zit in kamer drie. Ze is net terug.’ De oude man knipoogde. ‘Ze heeft grote plannen met jou.’

Philip bedankte hem, maar werd overstemd door het geroep van een uil.

De man wendde zich tot de uil. ‘Bau-bau, houd eens op met zeuren. Val onze gast niet lastig met je klaagzang.’

Philip lachte om de berisping.

‘Liefdesverdriet is geen zaak om te lachen,’ sprak de man hem ineens ernstig toe, waarna de jongen abrupt zijn lachten staakte. ‘Zeker niet het liefdesverdriet van een demon.’

Philip staarde de huismeester fronsend aan. Deze wees met zijn stok naar boven, eerst naar de uil en toen naar de maan. ‘Bau-bau was eens de vrouw van Bulan,’ verklaarde hij, ‘maar ze bedroog hem en raakte hem kwijt aan de sterren. Nu huilt ze hem elke nacht toe.’

‘Oh,’ zei Philip. ‘Dank u wel.’ Het leek hem beter zijn gedachtes over het verhaal voor zich te houden. Hij maakte aanstalten om naar Senja’s kamer te lopen.

‘Jij Blanda, jij gelooft niet in demonen,’ zei de man, met een twinkeling in zijn ogen, ‘jij gelooft niet wat Pak Rajah zegt. Maar vertrouw me: demonen zijn overal.’ Hij knikte herhaaldelijk om zijn stelling te benadrukken. ‘Je hoeft niet bang voor ze te zijn – meestal niet. Je moet alleen met ze leren omgaan,’ adviseerde hij. ‘Misschien moet je voorlopig je ondergoed maar binnenstebuiten dragen, ja?’ Daarna lachte de oude man met een mond vol scheve tanden en zwaaide Philip gedag.

~

Wandelend door de tuin blies Philip zijn wangen leeg. Hij had geweten dat zijn aankomst niet ideaal zou zijn – ’s avonds en alleen, maar hij was van zijn à propos door de huismeester en zijn intimiderende introductie. En van de duisternis. Het was zeven uur, maar al donker. Tijd liep hier anders dan in Nederland, dacht hij, waar zonlicht tot laat in de zomerse avonduren een onderkend voordeel was. Het windstille, vroege duister voelde onnatuurlijk. Philip voelde zich er ongemakkelijk door. Hij had zon verwacht, en zee en wuivende palmen. Misschien kwam het door het vliegen, zei hij tegen zichzelf. Dat had hij nog nooit veertien uur achter elkaar

gedaan. Er was niks mis. Hij was gewoon moe. En er waren hier wel meer dingen anders dan thuis. Dat had Senja ook gezegd. Ze had hem gewaarschuwd voor de jetlag en de cultuurschok. De breuken met wat thuis normaal was. Dit was vast wat ze bedoelde. Senja. Hij wilde graag in haar armen liggen. Dat kon bijna.

Ze had hem niet op kunnen halen van het vliegtuig, omdat ze te druk was met haar werk. Ze had haar laatste dag voor hun vakantie tot laat in de haven moeten blijven om te zorgen dat de juiste spullen in de juiste containers werden geladen voordat de boot afmeerde. Ze was pas net thuis. En nu stond hij voor haar deur, met handen die niet alleen klam waren door het klimaat.

Philip klopte op de houten deur. ‘Lief,’ riep hij haar. ‘Cinta, lieverd, ik ben er.’

Er gebeurde niets.

Hij wachtte. Hij voelde zijn hartslag, de adrenaline die hem aanjoeg, zweetdruppels die zich door zijn poriën persten. Maanden had hij zonder zijn lief moeten doorbrengen. Nu was hij weer bij haar. Meneer Rajah had hem netjes ‘verloofde’ genoemd, terwijl hij dat niet was. Het was een term om in te dekken dat ongehuwd samenzijn hier niet gebruikelijk was. Philip hoopte dat dat binnenkort ook niet meer zou hoeven. Met vingers die trilden van blijde zenuwen voelde hij aan de ring in zijn broekzak.

De deur werd niet open gedaan. Philip deed een stap achteruit. Door de spleet onder de deur scheen licht. ‘Senja, cinta,’ riep hij nogmaals en pakte de deurklink. ‘Kan ik binnen komen?’

Hij kreeg geen antwoord. Hij opende de deur en betrad haar kleine appartement.

‘Senja?’ Geen antwoord. Hij hoorde geen was- of kookgeluiden, alleen de geluiden uit de tuin achter hem, een zacht ritselen van bladeren en de om haar verloren geliefde huilende Bau-bau.

‘Demonen,’ grinnikte Philip tot zichzelf om het verhaal van de huismeester. Hij legde zijn tassen in een hoek en inspecteerde de kamer.

Op het voeteneinde van Senja’s bed lag een overhemd met een briefje erop: ‘voor jou’ - met een getekend hartje erbij. Het shirt was

okergeel batik bedekt met fijne bruine strepen en leek op de blouse die de huismeester aan had. Het abstracte patroon deed Philip denken aan de manen van een leeuw. Hij glimlachte en vouwde het open. Het was zijn maat. Haastig deed hij zijn klamme reisshirt uit om het te verwisselen voor het nieuwe overhemd. Misschien wilde ze hem zo welkom heten, met een traditioneel cadeau. Het was typisch iets voor Senja, zo'n lief gebaar. Philip trok de gevlamde stof over zijn hoofd. Hij zag de schaduwen van de belijningen van het shirt over zijn hals, schouders en romp vallen. Ze haakten zich om zijn lijf, nestelden zich in zijn huid, totdat de pasvorm perfect was. Philip kreeg kippenvel. Iets tintelde in zijn ruggengraat. Hij vouwde de kraag goed en liet de bovenste twee knoopjes open.

'Ik heb hem aan!' riep hij, nadat hij het overhemd had aangetrokken, maar hij kreeg nog steeds geen antwoord. Verbaasd liep hij de kamer uit, een gangetje en de keuken in. Opnieuw riep hij haar naam. Naast zich zag hij licht in de badkamer. Philip duwde tegen de op een kier staande deur, maar deze gaf niet mee. Voorzichtig stak hij zijn hoofd door de opening.

Senja lag op de grond. Haar lange, zwarte haren uitgewaaierd over de natte tegelvloer.

Philips adem stokte. Hij wurmde zich door de nauwe opening, duwde haar benen aan de kant en knielde bij haar neer. Hij sprak haar naam, terwijl hij haar overeind trok, met een arm onder haar hoofd en nek, de ander om haar ribbenkast. Even werd zijn blik naar haar jurk getrokken. Die leek op het overhemd dat hij aanhad, hoewel de kleuren en patronen iets anders waren. Het groen met blauwe patroon van haar batik leek meer op een wereldkaart dan op een dierenprint. Het moment dat de dessins elkaar raakten, leken ze te trillen. Philip sloot een tel zijn ogen. Daarna liet hij ze speuren over Senja's lijf en de grond, op zoek naar bloed, maar hij zag niets. Hij legde zijn oor op haar borst om te luisteren naar een ademhaling. Toen hij deze voelde, zoog hij zelf een teug lucht naar binnen. Philip trok zijn meisje op zijn knieën en wreef over haar armen, die koud aanvoelden, en kuste haar slaap en wangen.

‘Cinta, wat is er?’ fluisterde hij, maar ze reageerde niet. Met zorg tilde hij haar bewusteloze lichaam op het bed. Vervolgens stooft hij naar buiten, op zoek naar hulp. Daar vond hij de huismeester, die in de hoek van de tuin een stenen schaal stond uit te spoelen.

‘Ik heb een dokter nodig,’ zei hij in zijn beperkte Bahasa. De oude man knikte en trok een mobiel uit zijn zak.

2 *De toenadering*

Kuikens piepten vanuit de gestapelde dozen. De in pasteltinten geverfde beestjes staken hun snaveltjes door de gaten in het karton en richtten hun kraalooftjes priemend op Philip, die aan de balie stond te wachten. Hij wierp nerveuze blikken op de bizarre wolkenkrabbers vol met roze, paarse en lichtgroene kuikentjes die het uitzicht naar de drukte op het dok belemmerden. Het is een half jaar voor of na Pasen, dacht Philip. Hij had geen idee waar de kleine vogeltjes voor bestemd waren of waarom ze met honderden waren gestald in de kantoorruimte van het bedrijf van Senja’s moeder.

Pak Rajah had hem nog voor het ochtendgloren naar de haven gebracht, zodat hij haar kon vertellen over haar dochter en de vreemde toestand waarin ze zich bevond. Philip wilde haar laten weten dat er een dokter was geweest, maar dat die niets had kunnen vinden. Daar had hij een punt van gemaakt. Hij had voorgesteld zijn meisje naar het ziekenhuis te brengen. De arts had hiervoor open gestaan, maar na een kort, onverstaanbaar overleg met de huismeester had hij hem met klem aangeraden om eerst met Senja’s moeder te praten. De man had een kopje kruidentheet voor hem gezet, hem wat kleverige snoepjes gegeven en op bemoedigende toon uitgelegd dat wat Senja had niet ongewoon was op het eiland. Meneer Rajah had dit beaamd. Toen hij had gevraagd hoe de ziekte heette, hadden ze geantwoord met een woord dat hij niet kende. Nauwelijks gerustgesteld had Philip zich bij het advies neergelegd. Maar hij had niet in slaap kunnen komen.

Nu was hij in de haven. Hij wilde zijn schoonmoeder vragen naar haar dochters medische achtergrond, waar hij tot zijn eigen

verbazing en schaamte vrijwel niets van wist. Bovenal wilde hij haar advies, haar moederlijke inzichten, omdat hij geen idee had wat te doen.

Na een kwartier rondzwerven in de al benauwde hitte van de vroege ochtend had hij het kantoor van Mutiara import/export in een loods op de kade gevonden, volgestouwd met dozen kuikens in alle kleuren van de regenboog.

De oudere dame achter de receptie beëindigde haar telefoongesprek en wenkte Philip.

‘Pagi,’ begroette ze hem vriendelijk. Toen ze opkeek, deinsde hij van schrik achteruit. Haar dof grijze ogen leken dwars door hem heen te kijken. Het was alsof ze staar had, of blind was. Het was hem de avond ervoor ook opgevallen dat de ogen van de huismeester mat waren, maar bij hem was het lang niet zo erg. Philip vroeg zich af of het vaker voorkwam bij ouderen op het eiland, maar vooral wat de vrouw in godsnaam achter een computerscherm deed. Snel nam hij controle over zijn emoties en stapte op de receptioniste af. Hij wenste haar ook een goedemorgen en vroeg naar Senja’s moeder.

‘Ibu Umi is buiten,’ antwoordde ze, duidelijk gearticuleerd, om rekening te houden met de blanke jongen die voor haar stond.

‘Waar buiten?’ Hij staaarde in de ogen van de oude vrouw, zoekend naar zijn reflectie, maar niet in staat om die te ontdekken.

‘Op de Kura 2,’ antwoordde de vrouw en wees met een magere arm naar een mast van een vrachtschip, waarvan een tipje schuin achter haar te zien was. Toen Philip haar bedankte, lachte ze sluiks.

‘Wat is er, nyonya?’

‘Mooie batik heb je aan,’ zei ze, ‘hij lijkt wel wat op de mijne. Vind je ook niet?’

Het was Philip nog niet opgevallen, maar het klopte wat de dame zei. Alleen haar batik had andere kleuren: rood, zwart en wit. Hij antwoordde bevestigend op haar stelling.

‘Succes straks.’ De vrouw ontblootte haar tanden en deed een greep in een van de dozen naast zich. Met een babyblauw kuikentje tussen haar knokige vingers strekte ze haar hand uit naar Philip. ‘Neem deze baby ajam,’ zei ze, ‘voor tussendoor.’

Het zicht van het kwetsbare, tjlpende beestje in de greep van de lange nagels van de vrouw deed niet veel goeds voor Philips maag, die nog overstuur was van zijn onrustige nacht.

‘Nee, dank u wel,’ stamelde hij en liep zo snel als fatsoenlijk mogelijk was het kantoor uit.

~

Met zijn ogen gericht op de Kura 2 liep Philip door de bedrijvigheid op het dok. Meerdere keren moest hij opzij springen voor laadkarren gevuld met goederen en fietstaxi's die mannen in nette pakken over het terrein sjeesden. Boven hem werden metalen containers door enorme kranen op schepen geladen. Overal waren oranje zwaailichten waarvan hem het nut niet duidelijk was en liepen gewapende mannen in uniform, waarvan hij zich afvroeg waarom ze hem nog niet hadden aangesproken. Kleine, pezige mannetjes in wijd zittende kleding riepen aanwijzingen naar elkaar en rookten kreteks langs de kade.

Ergens tussen hen in, op een kruispunt tussen pieren, stond Senja's moeder. Hij herkende haar van foto's en gesprekken via de webcam. Met in haar ene hand een lijst en in de ander een pen gebaarde ze sierlijk naar de mannen die haar omringden. Ze wees naar links, en dan weer naar rechts, deed stappen opzij en weer terug, draaide zich heen en weer tussen haar werknemers en tekende signalen in de lucht.

Op twintig passen afstand bleef Philip staan, starend naar de vrouw. De rood, wit en zwarte strepen van haar mantelpak golfdem om haar ledematen. Haar batik leek op die van de receptioniste. Philip vroeg zich af of het de kleuren van het bedrijf waren.

Ineens brak de vrouw haar werkzaamheden af. In een theatrale draai keerde ze zich naar hem om en maakte oogcontact. Ze wuifde naar hem en Philip overbrugde de laatste stappen.

‘Mevrouw Umi,’ sprak hij. Het was zijn intentie om haar eerst apart te krijgen, voordat hij de situatie met Senja uit zou leggen. Toen hij vlak voor haar stond, omhelsde ze hem.

‘Ibu,’ zei Philip verrast door de manier waarop ze hem begroette. Ze aaide hem over zijn rug en wreef met haar schouders tegen zijn middenrif. Het patroon van haar batik schuurde tegen de print op zijn nieuwe shirt en beide dessins beefden een moment.

‘Ibu,’ herhaalde Philip de respectvolle aanspreekvorm voor een dame van haar leeftijd en probeerde haar zachtjes van zich af te duwen. Het lukte niet. In plaats van dat ze achteruit stapte, trok ze hem dicht tegen zich aan en krabde sensueel over zijn rug.

‘Dans met me,’ kreunde ze.

‘Wat?’ Philip wurmde zich uit haar armen en struikelde achterwaarts.

Umi dartelde hem achterna en pakte hem bij zijn pols. ‘Kom mee en dans met me.’ Ze likte haar lippen, die glommen in het fletse zonlicht.

Overrompeld door haar reactie greep Philip de vrouw bij haar schouder.

‘Nee, wacht. Luister. Ibu, moeder, ik moet met u praten,’ stamelde hij. Met haar vrije hand trok Umi de pin die haar haren bijeenhield los en schudde haar hoofd wild.

‘Dans met me,’ beval ze de blanke jongen. Het klonk als een grom.

‘Senja is ziek,’ zei Philip, wanhopig om haar rare bevel te ontwijken.

‘Ziek?’ vroeg de vrouw. Ze liet hem los. ‘Hoezo, ziek?’

‘Ik weet het niet,’ antwoordde Philip. ‘Ik heb...-’

Umi sloeg hem in zijn gezicht. Een paar van de mannen die ze eerder orders aan het geven was, gniffelden. Philip greep naar zijn wang, stotterend.

‘Jij hebt haar ziek gemaakt!’ krijste Umi.

‘Nee,’ fluisterde Philip onthutst.

‘Ja,’ sprak de vrouw hem tegen. Ze zette grote ogen op en even dacht Philip daar een glinstering van plezier in te zien. Opnieuw noemde hij haar naam, om haar te kalmeren, om nog een poging te doen om met haar te praten. Om zijn eigen verwarring onder controle te krijgen.

‘Het is jouw schuld dat mijn kind is gestorven,’ zei Umi. Ze wees met haar pen naar zijn gezicht.

‘Maar ze is niet dood. Ze heeft *sihir*, zei de dokter.’ Philip keek om zich heen naar de werkende mannen. Een van hen porde een ander in de zij en knikte grijnzend, maar niemand greep in. Hij moest de drang om om hulp te roepen onderdrukken.

Umi kwam steeds dichterbij hem, dreigend, haar pen steeds dichterbij zijn neus. ‘Dat weet ik.’ Ze smiet haar spullen opzij en bleef met haar armen breed voor hem staan. ‘Dans met me!’

Philip snapte er niets van. Waarom gedroeg zijn schoonmoeder zich zo raar? In zijn ooghoeken zag hij een aantal havenarbeiders dichterbij schuiven. Hij voelde zich bedreigd.

Umi glimlachte. ‘Als je niet met me danst, wordt ze nooit meer beter.’

In een impuls keerde Philip zich om en zette het op een rennen, vluchtend van de absurditeit. Achter hem bulderde het kleine vrouwmens een aantal woorden die hij niet verstond. Toen Philip na een aantal passen begreep wat ze had geroepen, zette hij nog meer kracht achter zijn tred.

Een voor een kwamen naast en achter hem meer dokwerkers in actie. Ze gooiden hun kruidnagelsigaretten in de zee, of zetten hun vracht neer en kwamen achter hem aan. Philip schoot links en rechts langs scheepswanden, loodsen en containers, van het water af, dieper het havengebied in. Ondanks zijn angst gaf hij zichzelf een denkbeeldig schouderklopje, omdat hij vooraf aan zijn vakantie aan rennen had gedaan om in vorm te komen, en een extra schouderklopje, omdat hij die ochtend ondanks de hitte toch zijn sneakers had aangedaan. Met zijn een meter zevenentachtig en die sneakers hoopte hij sneller te zijn dan de schriële mannetjes op slippers.

Philip rende voorbij kantoorgebouwtjes zoals die van de Mutiara, vrachtwagens en hoge uitkijkposten. Zijn hartslag klopte in zijn slapen en hij voelde hoe zijn halflange haren langs zijn hoofd wapperden.

Toen zijn longen begonnen te branden, besepte hij dat hij geen idee had in welke richting hij liep. Hij had geen tijd om zijn smartphone te checken of iemand naar de weg te vragen. Dus hij rende, gevolgd door de gele reflectie van zijn shirt op de metalen oppervlakten, zigzaggend door het levendige terrein. Hij creëerde meer afstand tussen hem en zijn achtervolgers.

‘Barong!’ hoorde hij achter zich. Philip kende het woord niet. Hij keek om. Een van de Indo’s had een fiets bemachtigd en kwam achter hem aan. Het mannetje zwaaide met een klein kromzwaard naar hem. Philip verbeet de steken in zijn zij en rende, om zich heen kijkend naar wat hij mogelijk als wapen zou kunnen gebruiken om zichzelf te verdedigen.

Zijn oog viel op een becak. Op de pedalen zaten twee apen. Ze zwaaiden naar hem, gebaarden hem te komen. In de uitputting van het rennen kon Philip niet meer verbaasd zijn of lachen om de apen op de fietstaxi. En omdat zijn kracht en vindingrijkheid om een alternatieve oplossing te verzinnen hem met elke volgende pas verder verlieten, boog Philip zijn baan af naar hen. De apen grepen elk een helft van het stuur en sprongen op de trappers. Ze maakten vaart en kwamen de rennende jongen zijdelings tegemoet. Met een grote sprong belandde Philip in het passagiersgedeelte. De makaken sloegen met vlakke palmen op het zadel, schreeuwden en dreven de fietstaxi voort. Happend naar adem zeeg Philip ineem. Kort keek hij achterom naar de man op de fiets, die steeds verder achterop raakte. Daarna liet hij zijn hoofd achterover vallen op de bank van de becak en herhaalde de gebeurtenissen van het afgelopen half uur in zijn hoofd. Hij kon er niets van maken. Hij begreep niet waarom Umi zo boos was geworden, of waarom ze met hem had willen dansen. Hij wist niet wat hij anders had kunnen doen. Dus keek hij om zich heen, naar het onbekende landschap en dacht na. De rit duurde lang. Hij ging langs rotsen aan de kust, promenades voor toeristen, over kronkelweggetjes langs sawa’s en langs eindeloos veel tempels. Zijn zweet droogde op. De adrenaline trok uit zijn lijf. Uiteindelijk sloot Philip zijn ogen en liet zich het binnenland in rijden door de makaken *ex machina*.

3 De rondgang

De zon stond op haar hoogste punt toen Philip zijn ogen open deed. Een druppel zweet viel van zijn neus op zijn bovenlip. Zijn maag rommelde. Langzaam kwam hij overeind. Hij zat nog op de achterbank van de fietstaxi, maar hij was alleen. Er was geen spoor van de makaken te bekennen. Alleen een stuk rijpe mango en een roze bloem lagen op het zadel. Philip zuchtte van opluchting, at het stuk fruit en stapte de becak uit. Gedesoriënteerd en met zijn hand boven zijn ogen tegen het felle licht keek hij om zich heen. Hij stond in de schaduw van de muur die om de binnentuin van de compound liep. Niet in staat om onder woorden te brengen wat hij voelde, murmelde bij onbestemde, bedremmelde klanken terwijl hij naar de toegangspoort liep.

De tuin was verlaten. Philip liep door naar Senja's kamers en liet zichzelf binnen met de sleutels die hij daar de avond ervoor gevonden had. Zijn lief lag nog steeds roerloos op bed. Zuchtend ging hij bij haar zitten en aaide door haar zwarte haren.

‘Je moeder is gek,’ fluisterde hij. ‘Sorry, maar echt.’ Hij kuste haar voorhoofd en ging zijwaarts liggen, met zijn hoofd in de kromming tussen haar hals en schouder. ‘Wat moet ik toch?’

Senja en haar batik van bomen en water gaven geen antwoord. Philip keek naar het sperren van haar neusvleugels, het op en neer gaan van haar borstkas. Hij streelde haar buik en armen. Hij luisterde naar haar ademhaling en hartslag, naar het tjirpen van krekels buiten en naar andere omgevingsgeluiden. Misschien moest hij haar alsnog naar het ziekenhuis brengen, dacht hij. Maar dan moest hij daar wel kunnen komen. En dat zou het gemakkelijkst zijn met een echte taxi, alleen daar had hij geen nummer van en de huismeester was weg. Philip opende zijn laptop en probeerde een verbinding met internet te maken. Toen dit niet lukte, ging hij op zoek naar een telefoonboek in de laden van Senja's kasten. Rommelend tussen haar spullen bedacht hij zich dat hier misschien geen telefoonboeken waren. Hij hoopte dat er een internetcafé in de buurt was.

In het huis naast hem hoorde hij gestommel, het vage gemurmel van een televisie. Hij vroeg zich af of de burenhulp konden bieden. Wellicht had een van hen een auto. Hij besloot op te staan en bij de aangrenzende woning aan te kloppen.

‘Selamat siang,’ begroette hij de in een deken gehulde gestalte, die de deur open deed. De man, die een grote zweer op zijn wang had, knikte naar hem.

‘Ik ben Philip, de vriend van Senja, hiernaast,’ zei hij. De deur werd dichtgedaan.

Verward stapte Philip naar voren, zijn vuist geheven, om opnieuw op de deur te kloppen. ‘Hallo?’ zei hij.

‘Op de stoep,’ zei de man achter de deur en kuchte.

‘Wat?’ vroeg Philip. ‘We moeten naar het ziekenhuis. Senja is ziek. Hallo?’ Maar hij hoorde de buur terug naar binnen schuifelen. Hij keek achterom en zag achter zich op de veranda een mandje gevouwen van riet. In het mandje zat wat gekookte rijst en een stuk cake. Het voedsel was omringd met bloemetjes.

Philip knielde bij het mandje neer. Hij keek achterom. De persoon in de deken was niet meer te zien. Voorzichtig reikte hij naar het stuk cake, maar twijfelde. Hij had sinds de vroege ochtend niets meer gegeten, alleen het stukje mango dat de apen voor hem op de fiets hadden laten liggen. Voordat hij een taxi regelde, moest hij wat eten. Zich bewust van hoe vreemd hij erbij moest zitten, pakte hij het stuk cake en at het op. Tijdens het kauwen keek hij verontschuldigend om zich heen. Op meerdere van de veranda’s lagen voedselpakketjes, de meesten met rijst, noten en fruit, anderen met andere zoetigheden, zoals de cake. Hij zag niemand die lette op wat hij deed en de buur had hem zelf op het voedsel gewezen. Hongerig volgde Philip de impulsen van zijn maag van het ene mandje naar het andere. Hij besloot niet te veel na te denken over waarom de pakketjes er lagen en waarom ze zo’n onweerstaanbare aantrekkingskracht op hem hadden. Hij haalde overal uit wat hem lekker leek, bewoog snel en efficiënt, steeds met het vervoer naar het ziekenhuis in zijn achterhoofd.

Bij het vijfde mandje, kauwend op een handvol pinda's, hoorde hij een hoesten achter zich. Geschrokken keek hij op. In het huis achter hem stond een man bij het raam. Hij was half verscholen achter de gordijnen en keek net zo geschrokken als Philip dacht dat hij zelf deed. Ongemakkelijk zwaaide hij naar de man. Deze zwaaide terug en wees daarna naar het mandje op zijn patio.

'Offer, goed?' vroeg hij. Philip keek naar het mandje en terug naar de man. Hij knikte. De man wuifde hem weg. 'Ga dan.'

Philip stond op en liep naar het raam. De man schrok weg en deed een stap naar achter, uit zicht. Philip zag nog net dat de man bedekt was met bulten en open wonden.

'Pergi,' riep de man, 'Ga!'

'Bent u ook ziek?' vroeg Philip hem. 'En hebt u een auto?' Maar de man boog hoestend voorover voordat hij antwoord kon geven. Hij werd bij het raam weggetrokken door een vrouw die zo zwart was als de nacht. Philip drukte zijn voorhoofd tegen het raam, tuurde gespannen naar binnen. Daar legde de vrouw de zieke man op het bed en liep terug naar het glas, naar Philip wijzend met haar vinger.

'Waarom ben je nog hier? Je had je offers al lang moeten nemen.' Ze sprak vloeiend Engels.

Philip keek naar het gezicht van de vrouw. Het zwart daarvan was niet natuurlijk. Het was alsof ze met grove stroken een zwarte stift over haar huid had gehaald.

'Wat heb je?' vroeg Philip en gebaarde daarbij met zijn hand over zijn eigen gezicht.

'Mascara, natuurlijk,' antwoordde de vrouw hem op geïrriteerde toon. 'Om mezelf onzichtbaar te maken, voor de vloek, de ziekte.'

'Wat voor ziekte?'

'De ziekte die Rangda over het land heeft uitgestort.'

'Wie is Rangda?' vroeg Philip met zijn neus tegen de ruit. 'En waarom maakt ze iedereen ziek?'

'Dat doet ze toch elke keer? Ben jij niet degene die met haar moet dansen?'

'Wat is dat toch met dat dansen?' Het ontschoot Philip iets te fel.

‘Dat hoort erbij,’ zei de vrouw even fel. ‘Je hebt al van onze offers gegeten, dus we zullen je straks te hulp schieten – als we nog kunnen lopen! Het is al laat. Ga naar het kerkhof. Dit..,’ ze wees naar het zwart op haar huid. ‘...houdt niet lang meer. Je moet de balans vernieuwen. Anders gaan we allemaal dood. Ga, dans de demonendans!’

‘Maar, ik ben geen...’ begon Philip. De vrouw onderbrak hem door naar de grond achter hem te wijzen.

‘Het is begonnen,’ hijgde de vrouw en ze trok de gordijnen met een ruk dicht.

Philip klopte nog op het glas, maar er kwam geen antwoord meer, alleen een zwak hoesten. Hij volgde met zijn blik de lijn die haar vinger net had aangegeven. Eerst dacht hij dat ze het mandje had bedoeld, maar zag toen dat het om de tegels ging. Een dampige afdruk van een voetzool verscheen achter hem. De omtrek ontstond van de hiel naar de bal van de voet en als laatste vormden zich tenen. Philip drukte in een reflex zijn rug tegen het raam aan, weg van de voetafdruk zonder maker. Hij staarde naar de grond. Voor de afdruk ontstond een nieuwe, op de plek waar een wandelaar zijn volgende, andere voet zou hebben neergezet. Philip hield zijn adem in. De voetstappen liepen door, de patio over, de twee traptreden af. Ze gingen verder door de zachte aarde van de binnentuin, op weg naar de uitgang. Onzichtbare benen deden de varens in de tuin ritselend opzij buigen. Philips gezicht trok wit weg toen hij zag dat het paar voetstappen werd vergezeld door anderen, die hun weg maakten vanaf andere veranda’s.

In paniek rende hij terug naar Senja’s appartement, maar onderweg zag hij vanuit zijn ooghoek de huismeester bij de pagode voor de toegangspoort staan.

‘Meneer Rajah!’ riep Philip hem toe en snelde zijn kant op.

‘Ja,’ was de kalme reactie van de man. Hij had een gettoblaster en een klapstoeltje onder zijn ene arm en zijn wandelstok en een doos lila geverfde kuikens onder zijn andere. Hij lachte toen hij zag dat Philip schrok van zijn bagage en op een klein afstandje stil bleef staan.

‘Wat is er aan de hand?’ vroeg de man in zijn gebrekkige Engels.

‘Dat wou ik u vragen,’ zei Philip, ‘met iedereen?’

‘We wachten op jou, natuurlijk. Niemand begrijpt waarom je nog niet op het kerkhof bent. We dansen altijd op het kerkhof. Ik dacht, ik ga even kijken. Wil je soms dat ze wint? Dat is nog nooit gebeurd.’

Philip schudde zijn hoofd. ‘Hoe? Wie wint?’ stamelde hij.

‘Umi, de Rangda. Zij is de heks en jij bent het beest, de Barong. Je moet met haar dansen.’

‘Waarom? Ik ga toch niet met mijn schoonmoeder dansen als mijn vriendin doodziek is!’ Philip briepte van verontwaardiging toen de oude man zijn schouders ophaalde.

‘Dingen die worden gedaan uit liefde staan buiten beschouwing van goed of fout. Zie het zo: ze zal enkel genezen als je danst. Het gaat om de les die je moet leren. Wacht,’ zei Pak Rajah en legde zijn doos en stoel op de grond. Daarna zette hij de radio aan en draaide wat aan de knoppen voor ontvangst en volume. Na wat gekraak werd de stem van een nieuwslezeres duidelijk. Philip boog voorover om zoveel mogelijk te kunnen opvangen van wat ze zei. Hij sloot zijn ogen in concentratie en zag daardoor niet dat de twee makaken naast Pak Rajah kwamen staan.

De Engelstalige omroepster uitte een waarschuwing aan toeristen. Ze had het over binnenblijven, mensen bedekt met builen, een tekort aan artsen, een uitbraak van de pest.

Bij dat laatste woord deed de huismeester de radio weer uit. ‘Had je je nog niet afgevraagd waar iedereen is gebleven?’ vroeg hij.

Philip opende zijn ogen. ‘Wat heeft dit met mij te maken? Heeft Senja ook de pest? We moeten naar het ziekenhuis.’ Hij klonk van slag. Toen zag hij de apen. Een van hen liep op hem af, wees naar zijn overhemd en slaakte een kreet. De huismeester keek naar de handeling van het beest. Deze prikte met zijn vinger richting Philips kraag.

‘Oh,’ zei de huismeester, ‘ik zie het. Je hebt je niet fatsoenlijk aangekleed. Dat kan niet hoor.’ De oude man glimlachte en gaf de aap de gettoblaster. ‘En je had de broers al ontmoet toch?’ zei hij,

gebarend naar de apen. ‘Ze staan me elke ceremonie bij, en jou dus nu ook. Mag ik?’ vroeg hij aan Philip en reikte met zijn handen naar het okergele shirt.

Philip pakte de man zijn polsen en hield hem tegen. ‘Wat voor ceremonie?’

‘De ceremoniële dans om de balans in de wereld te vernieuwen en om daarmee de harmonie van de kosmos weer te bevestigen,’ antwoordde de oude man. ‘Speciaal voor jou.’ Hij keek recht in Philips ogen.

‘Balans vernieuwen? Was de oude niet goed dan?’

De huismeester lachte, zijn platte neus rimpelde onder zijn ronde brillette. ‘Onnozele jongen. Natuurlijk wel. Maar we kunnen toch niet altijd blijven stilstaan? Zoiets als een balans is toch niet statisch? Het gaat om de acceptatie van nieuwe dingen, andere dingen. En om het redden van de wereld natuurlijk. Kom.’

Philip kneep zijn ogen tot spleetjes. Even overwoog hij gewoon weg te lopen. De vreemde cultuur van Senja’s geboorteland was hem binnen een dag al teveel geworden. Hij snapte niets van wat hem was overkomen, niets van waarom de mensen hier zo deden als ze deden. De breuk met zijn eigen referentiekader was te groot. Misschien kon hij de avondvlucht nog halen, dacht hij. Hij beet op de binnenkant van zijn wang en vervloekte zichzelf dat hij niet op simpele Nederlandse meisjes viel. Dat zou een stuk gemakkelijker zijn geweest. Maar hij hield van haar. Senja, zijn oosterse schone. Ze was altijd zo lief en vrolijk. Hij moest haar helpen. Dus hij zou de gebruiken van haar cultuur moeten leren aanvaarden, demonen en paarse kuikens en fietsende apen en dansen met je schoonmoeder en vreemde ziektes en vernieuwende balansen en al.

‘Ze zal hiervan beter worden?’

De oude man knikte plechtig. ‘Ik beloof het.’

Voorzichtig liet Philip de polsen van de man los. Deze klopte wat stof van Philips batik en knoopte de bovenste twee knopen van het shirt dicht. De schaduwen zuchtten van verlichting en voltooiden hun omhelzing van de jongen.

Een spasme schoot door Philips lijf. Kippenvel ontstond op zijn armen en verdween weer. Hij voelde hoe een onzichtbare hand de bewegingen van zijn lichaam begonnen te sturen. Tegen zijn zin tikte hij met zijn hoofd heen en weer en knakte hij zijn ruggenwervels. Vervolgens keerde zijn lichaam zich van de huismeester af en begon te lopen in een richting die hem onbekend was.

‘Wat?!’ zei Philip angstig. ‘Wat doe ik?’ Hij had geen controle meer over wat zijn lijf deed, alleen zijn gezicht kon hij nog bewegen zoals hij zelf wou. Zijn benen zetten stap voor stap zonder dat zijn geest er iets aan kon doen. Langzaam liep hij weg van de compound, omringd door de passen van geesten.

‘Het is maar een dans,’ grinnikte Pak Rajah achter zijn rug. Philip draaide met moeite zijn hoofd naar de man.

‘Ik zie je bij de dodentempel,’ zei deze, pakte zijn spullen op en gaf de makaken elk een kuiken. Ook stopte hij zelf een in zijn mond. Philip zag nog net hoe de huismeester tevreden keek, terwijl het gruis van de vogelbotjes tussen zijn tanden knarste. De man slikte en likte een straaltje bloed dat uit zijn mondhoek drupte, op. Met een grijns spuugde hij nog wat overgebleven veren uit. De apen graaiden ernaar als kinderen naar zeepbellen.

4 De confrontatie

Er was bliksem en donder en een harde wind die de bomen heen en weer sloeg. Donkere wolken zeilden door een verder strakblauwe hemel. De lucht flirtte met de komende storm.

Philip liep over een kerkhof. Gestuurd door de schaduwen die hem in hun greep hadden, liep hij af op een tempel die was versierd met parasols in sprekende kleuren: geel, roze en oranje. Met het beetje vrije beweging dat hij nog had, keek hij naar de grond. Deze beefde in een ritme van naderende voetstappen, veel voetstappen. Ze deden steen en stof over de omringende berghellingen omlaag rollen. Bij de ritmiek hoorde Philip in de verte de galmende tonen van klankschalen. De uit metaal voorkomende noten werden vergezeld van drukke fluitriedels en een melodieuze rinkel van bellen.

Voordat hij bij de tempel aankwam, zag hij waar het geluid vandaan kwam. Hij was niet alleen op het terrein. De dokwerkers waren vanaf de zee het binnenland in gelopen en kwamen hem tegemoet. Ze bewogen zich als een legerpeleton. In compacte groepen liepen ze met regelmatige passen richting de tempel, maar in plaats van wapens droegen ze instrumenten. Het waren zij die de gamelanmuziek voortbrachten, voorgedaan door de vrouw in het gestreepte roodwitte mantelpak. Echter, hun mars was niet het enige dat het schudden van de grond veroorzaakte.

Diep in de aarde rommelden restanten van wat ooit vulkanen waren. De modder onder het grasland beefde. Langzaam werden van onderaf pollen aan de kant geduwd. Magere handen staken door het grondoppervlak omhoog en klauwden zich een weg door de aarde boven hen. De doden, gewekt door de muziek, kropen uit wat hun laatste rustplek had moeten zijn. Philips ademhaling versnelde. Overal om hem heen kwamen half vergane lijken overeind. Hun ogen staarden leeg de verte in, maar hun wankele gang was niet doelloos. Ook zij stevenden massaal op het open veld voor de tempel in het midden van het kerkhof af, alsof ze aanwijzingen kregen. Philip zag ze dichterbij komen, maar was gevangen in zijn lichaam. Hij staarde ongelovig naar het rottende vlees en de afgekloofde botten van de bewegende kadavers voor en naast zich. Bij sommigen was de huid grauw en opgezwollen, bij anderen ingedroogd en stoffig. Enkelen hadden helemaal geen huid meer. Ze bewogen zich houderig, als poppen met stramme scharnieren op de plaats van hun gewrichten.

Philips wil stuurde zijn lichaam aan om het op een rennen te zetten, weg van de lijken die uit hun graven klommen, maar zijn lichaam luisterde niet. Zijn benen deden niet wat hij wou. Ze bleven lopen, langs de opengaande cryptes, door graaiende armen die uit de grond staken.

Hij hoestte van angst toen hij zag dat er tussen de opgestane doden ook losse hoofden zweefden. Ingewanden en restanten van ruggengraten hingen aan wat doorgesneden kelen leken en sleepten bloederige sporen over de bodem. De zwevende hoofden hadden geen irissen en pupillen in hun ogen, slechts een mat wit. Ze hadden lange,

felrode tongen die op perverse wijze likten aan de atmosfeer. Philip herkende ze uit verhalen die Senja hem had verteld. Het waren Leyaks, kwade demonen, uit op de zieken en zwakken. Hij had nooit geloofd dat Senja's verhalen echt waren, laat staan dat hij er zelf mee te maken zou krijgen. Nu probeerde hij zich terug te trekken in zijn geest, probeerde niet te zien wat hij zag, maar hij kreeg zijn ogen niet langer dan een enkele tel dicht. Hij moest kijken naar de schrikbeelden, gefixeerd van angst.

Zijn hart sloeg over toen een grote, groene vogel krijsend het veld doorkruiste, aangejaagd door de wind. Achter de vogel liepen de dokter, de vrouw met de mascara op haar gezicht, haar vriend bedekt met builen en de man in de deken. Zij werden gevolgd door andere mensen, allen ziek. Het waren de mensen van wie hij eten had aangenomen – de burenen. En net als voor alle anderen, was hun bestemming de tempel.

Philips gedachten raceten, terwijl zijn lichaam ongeschonden door de chaos liep. Hij kon niet bevatten wat er aan de hand was. Het was te absurd. Het had geen context. Even dacht hij aan Senja, aan wat zij ermee te maken kon hebben. Er moest iets zijn – iets met alle gelijkende batikprints - maar hij kon niets verzinnen. Overweldigd door onbegrip en paniek, kon hij niet anders dan zich laten meevoeren door zijn ledematen.

~

Voor de tempel bleef hij stilstaan. Hij ging door zijn hurken en klapperde gedwongen met zijn tanden, zijn lippen naar achteren gekruld en zijn armen zijwaarts uitgestrekt. Zijn hoofd ging in kleine schokjes heen en weer op zijn nek, een dansbeweging die hij wel eens in buitenlandse films had gezien. Zo draaide hij zich om zijn as, kijkend naar het bizarre publiek, dat zich in een kring om hem heen had verzameld, wachtend tot ze hem zouden aanvallen. Na het draaien van een volle, trage cirkel, plofte zijn lijf ineens op de grond. Daar zat hij, met zijn benen voor zich uitgestrekt en zijn armen omhoog en schoof met zijn billen over de grond. Hij schoof naar voren, in korte hopjes. Hulpeloos. Vervolgens draaide hij zich zijwaarts en

landde op handen en knieën. Zijn lichaam schommelde mee op de gamelanklanken. In die pose bleef hij zitten tot de schaduwen hem dwongen op te kijken.

‘Je bent er,’ zei Umi. Ze stond tegenover hem in een traditionele danshouding, iets door haar knieën gezakt en met een been voor het andere. Haar ogen stonden wijd open. Ze had haar armen in bogen voor zich - alsof ze de lucht omhelsde – met haar handpalmen naar buiten gekeerd. Bij elke hand had ze haar duim naar binnen gevouwen, bijna tegen het vlak van haar hand, en de rest van haar vingers uiteen gewaaierd en naar achteren gestrekt. Ze schokte zachtjes met haar heupen heen en weer.

‘Wat nu?’ vroeg Philip ademloos.

Umi grijnsde. ‘Nu dansen we.’

Het ritme van de muziek versnelde. Haar ogen flitsten heen en weer en haar polsen draaiden in schokkerige bewegingen in de rondte. Haar vingers waaierden uit. Haar lange nagels kriebelden de lucht, die tintelde van statische elektriciteit.

Philip voelde hoe ook zijn lijf weer in beweging kwam. Zijn blik werd omlaag gedwongen en hij kroop rondjes over de grond. Terwijl hij dat deed, renden Senja’s huisgenoten en de dokter op zijn schoonmoeder af. Ze vielen haar aan met scharen, dolken en messen, die ze uit de plooiën van hun kleren trokken. Umi richtte haar armen omhoog, waarna haar belagers alsof door een onzichtbare hand geduwd van haar af werden gegooid. Ze krijste triomfantelijk, maar het was nog niet voorbij.

De pestlijders kregen bijval van de twee makaken. De apen cirkelden om de heks, blazend en met hun tanden ontbloot. Ze haalden met hun klauwen uit naar de vrouw en gebaarden de zieken toch naderbij te komen en het op te nemen voor de jongen. Deze kwam langzaam overeind.

Toen hij stond, zag Philip hoe degenen van wie hij een offer had gegeten zich op Umi stortten. Hij kon niets anders doen dan toekijken en de bewegingen van zijn lichaam volgen. Onvrijwillig tikte hij met de zool van zijn linkervoet tegen zijn rechterkuit en andersom. Zo stapte hij zigzaggend voorwaarts, begeleid door de muziek en het

rommelen van de donder, richting de kluwen van mensen die in gevecht waren.

Een zachte, natte aanraking trof de achterkant van zijn bovenarm. De schaduwen reageerden sneller op het contact dan hij en draaiden hem richting de Leyak die aan zijn triceps had gelikt. Het zwevende hoofd van de demon hing enkele centimeters van zijn gezicht. Philip schreeuwde op eigen kracht, terwijl de schaduwen zijn armen lieten uithalen naar de demon. Het hoofd ontplofte, midden in de lucht. De knal smeed hersenen, bot, en ander weefsel in de rondte. Een dikke plak ervan sloeg tegen Philips gezicht. Hij uitte een geluid van walging en stapte op eigen kracht achteruit, maar keek op toen het rumoer overstemd werd met applaus.

Op een paar klapstoeltjes die naast de tempel waren opgezet, zaten Pak Rajah en de receptioniste van de Mutiara. Ze klaptten en joelden en leken zich niets aan te trekken van de staande doden en de dokwerkers naast hen.

‘Go Rangda!’ riep de oude, blinde vrouw en maakte daarna een ahoe-geluid alsof ze de aanvoerder van een rugbyteam was. Ze negeerde Philip geheel, maar de huismeester zwaaide en stak een duim naar hem op. Philip staarde vol ongeloof naar hem terwijl de man een hap nam uit een geverfd kuiken. Het beestje piepte voordat hij in een wolk van veren doormidden werd gebeten.

De jongen schrok op toen de receptioniste ineens naar een plek vlak voor hem wees. De schaduwen waren hem weer voor. Ze haalden met zijn lijf uit naar een wandelend lijk dat het onbewaakte moment had aangegrepen om dichterbij te sluipen. Het koude zweet brak bij Philip uit toen hij het zachte vlees van de dode tussen zijn vingers voelde knappen. Hij smeed het slap geworden lijk aan de kant en zijn lichaam vervolgde zijn weg naar de heks. Zij had onderhand opnieuw de overmacht gekregen over haar belagers, die angstig naar hun eigen wapens keken. Umi had haar handen uitgestoken en haar vingers bewogen alsof ze op een onzichtbare piano speelde. Ze kakelde van genot bij het aanzicht van de zieken die in gevecht waren met zichzelf. Kreunend, op hun knieën wierpen ze Philip hulpeloze blikken toe, de punten van hun messen op hun eigen borst gericht.

Hun armen trilden van de kracht waarmee ze het wapen tegelijkertijd beide kanten op probeerden te duwen. Het zag er bijna spastisch uit.

‘Dit is geen dansen!’ verweet Philip de vrouw, terwijl hij zinloos heen en weer stapte. Ze lachte.

‘Integendeel!’ riep Pak Rajah vanaf de zijlijn. ‘En je impressie is subliem!’

Philip gromde, iets dat een vernieuwd gejoel vanuit het publiek uitlokte. Fel keek hij opzij naar hen.

‘Waarom doe ik dit?’ vroeg hij, aan niemand in het bijzonder. Hij zag dat het rustiger was in de kring rond het gevecht.

‘Dat komt later. Speel je rol,’ antwoordde de oude man hem met een nonchalante armzwaai, vlak voordat Philips lichaam hem weer in de confrontatie met zijn schoonmoeder dwong. Hij kreeg niet de kans om er langer over na te denken, omdat een van degenen die hem probeerden te verdedigen, zijn dolk in zijn eigen buik ramde en krioelend op de grond viel. De man schreeuwde van de zelf toegebrachte pijn.

‘Nee!’ riep Philip, klaar om zich op Umi te storten.

Hij bleef staan toen hij zag hoe ze veranderde. Eerst kwam er spanning te staan op de knopen van haar jasje, omdat de vormen van haar romp groeiden. Daarna werden haar benen langer, tot de rok van haar mantelpak op een minirokje leek. Alle kleur werd uit haar haren gezogen. De wit geworden strengen groeiden met een bizar tempo, totdat ze tot haar enkels kwamen. Ook haar tong groeide. Via ritmische stoten kwam het roze ervan verder en verder uit haar mond, totdat ze haar tanden niet meer op elkaar kon doen. Met de uitzondering van haar ogen, waarvan het donker vervaarlijk fonkelde, leek haar gezicht meer en meer op dat van de zwevende hoofden. Philip maakte een verward geluid, niet wetend of het kwam door de transformatie van de vrouw of doordat zijn baardharen plotseling als water uit de haarvaatjes uit zijn hals en wangen stroomden. Ze waren goudblond en stonden wijduit, als snorharen en manen. Ook de haren op zijn kruin groeiden met een magische snelheid en completeerden de kraag van woeste lokken rond zijn

hoofd. Hij brulde toen zijn nagels als stiletto's uit zijn vingers schoten en een lange staart zich uit zijn ruggengraat naar buiten dwong. Hij sperde zijn ogen en schreeuwde nogmaals toen een van de makaken hem aan zijn nieuw ontstane ledemaat trok. Het beest duwde hem vervolgens richting Umi, die hem met speelse, touwtrekkende bewegingen haar kant op mimeerde.

Woede welde op in de jongen, woede uit frustratie, uit onbegrip en machteloosheid. Hij was hier gekomen om zijn geliefde te bezoeken, om haar te vertellen hoeveel ze voor hem betekende. Om haar te vragen om haar leven met hem te delen. En nu. De afgelopen vierentwintig uur kolkten door Philips hoofd in de laatste paar meters die hij aflegde voordat de confrontatie met de feeks voor hem tot een uitbarsting zou komen. Umi sprong aan de kant, vlak voordat hij haar raakte. Ze schudde met haar heupen onder de aanmoediging van de in het publiek overgebleven dokwerkers en de doden die nog stembanden hadden.

'Rrrrrangda!' juichte de receptioniste en zwaaide naar Umi. Die maakte een draai met haar pols en nog een van de zieke burens van Senja stortte neer met een schaar in zijn buik. Met een grijns wendde ze zich weer tot Philip, wiens lijf in de grip van de schaduwen een afwerende positie aannam. Achter hem kermden de hulpenloze zieken, gevangen in gevecht met hun scherpe voorwerpen. In een impuls draaide hij zich naar hen en sloeg zijn armen wijd uit. De dolken vlogen uit hun handen.

Een verraste uitroep schalde vanaf de zijlijn het veld op. Even verrast doordat hij controle had kunnen uitoefenen over zijn eigen bewegingen, draaide Philip zich tot zijn tegenstander. De schaduwen lieten hem begaan. Hij wees naar de vrouw, die hem in een uitdagende pose opwachtte.

'Stop!' bulderde Philip.

5 De climax

De storm hield zijn adem in. Even was het windstil. De muziek klonk helder over het veld. Toen rende Umi Philip gillend tegemoet. Hij

wist zich op tijd van haar af te wenden, zonder dat de schaduwen hem aanstuurden.

Opnieuw ging de heks in de aanval.

Terwijl Philip haar nogmaals pareerde, hoorde hij in lage tonen een gonzende aanroep uit het publiek opkomen.

‘Ba-rong, Ba-rong, Ba-rong...’ deden Pak Rajah en de bewoners van zijn compound, die zich weer naar de rand van de cirkel hadden begeven. Philip wuifde naar de twee mannen die grote bloedvlekken op hun buik hadden. Ze knikten naar hem en gingen rechtop staan, alsof ze nooit verwond waren geweest. Met een frons op zijn gezicht ontweek hij een nieuwe charge van Umi-Rangda, die hem onuitputtelijk bleef bestoken. Hij voelde de macht van de schaduwen afnemen en danste het gevecht met de vrouw op eigen kracht. Hij boog af, opzij of achterover en duwde haar wanneer mogelijk verder uit zijn pad. Hij voorkwam dat ze hem letsel toebracht en tegelijk hield hij met magie haar volgers op afstand. Het ging goed, maar toen een flits hem kort verblindde, miste hij een kans om een stoot van haar tegen te houden.

Proestend viel hij op de grond. Bloed gutste uit een serie halen in zijn buik, door zijn aan flarden gekrabde shirt. De gamelanspelers speelden op een zachter volume. Liggend keek Philip omhoog naar Umi, die met haar afschrikwekkende tong de repen vlees uit zijn torso van haar lange nagels likte. Hij wachtte op de donder die de bliksem moest volgen, maar de donder kwam niet.

‘Sorry!’ hoorde hij vanuit het publiek. Het was een van de dokwerkers die verontschuldigend zijn camera in de lucht hield. Dat er nog iemand was die zocht naar degene die het gevecht had verstoord, merkte Philip toen de huismeester overeind kwam van zijn klapstoeltje.

‘Time out!’ riep de oude man, naast wie de even oude receptioniste instemmend zat te knikken. Hij maakte een abrupt gebaar met zijn wandelstok. De muziek stopte. De dansers bevroren in hun houding. Pak Rajah wees met zijn stok naar de fotograaf en sloeg de jongere man, vijftig passen verderop, tegen de grond. ‘Hoe durf je de spelregels te overtreden?!’ Hij gaf de man geen kans te

antwoorden. Vervolgens draaide hij de vingers van zijn vrije hand in de rondte om de camera naar zich toe te laten zweven. Toen hij het ding had, ging hij weer zitten. Met een lichtelijk geïrriteerde air gaf hij aan dat het spektakel door kon gaan.

De muziek zwol aan en Umi stampte op de grond. Philip legde een arm om zijn buik en zette zich schrap op een nieuwe aanval, maar in plaats van op hem af te komen, stapte Umi opzij.

Ze maakte plaats voor een stoet van haar helpers. De doden en dokwerkers droegen een plank. Op de plank lag Senja. Ze was nog steeds in diepe slaap. De dragers legden haar in het midden van de cirkel en trokken zich terug.

Ondanks de wond aan zijn buik, kroop Philip zo snel hij kon naar waar het meisje lag. Hij boog zich over haar heen, in een beschermend gebaar, en barstte in huilen uit.

‘Nee!’ schreeuwde hij. ‘Nee, niet zij!’

Umi liep op hem af. Ze mompelde iets, maar was niet verstaanbaar door haar monsterlijke tong, die sleepte over haar opgezwollen décolleté.

Philip stak zijn geklauwde hand naar haar uit. Hij dwong haar tot een halt te komen, hoewel hij geen idee had hoe.

‘Je bent haar moeder,’ probeerde hij als argument aan te wenden. Umi schudde haar hoofd. Ze zette een stap dichterbij.

Philip maakte met vernieuwde inzet een duwend gebaar in haar richting. Het hielp maar even. Zijn kracht nam af naarmate hij meer bloed verloor. Met de hand waarmee hij zijn buik afschermde, voelde hij hoe erg hij verwond was. Zachte uitstulpingen staken door de wand van zijn buik.

‘Toe dan,’ fluisterde hij tot de magie van de schaduwen die hem omringden, maar ze deden niets. Zijn schoonmoeder, de heks, was nog maar een paar passen van hem verwijderd. Ze wreef haar lange nagels langs elkaar. Het knisperende geluid was te horen over de klanken van de wegstervende muziek.

‘Doe het niet,’ smeekte Philip haar. Het lukte hem niet overeind te komen. Met moeite hield hij zijn ingewanden binnen. ‘Ik hou van

haar,' zei hij. 'Kent u geen liefde?' Zijn vraag was een radeloze gooi, maar het deed Umi-Rangda tot een halt komen. Ze knikte.

Philip zag de vertwijfeling in haar ogen en graaide onhandig in zijn zak, op zoek naar wat haar wellicht verder kon overtuigen om hen niet te doden. Na enkele seconden had hij de ring gevonden en reikte deze met trillende vingers uit naar de heks. 'We hebben nog zoveel mogelijkheden. Geef ons die, alstublieft,' pleitte hij. Een rochelend geluid kwam uit Umi's keel.

'Ze is mijn alles.'

Umi boog voorover, tot haar diepbruine ogen tegenover de groene van Philip uitkwamen. Hij legde de ring op de klauw van de heks en deed zijn laatste bod. 'Ik accepteer hiermee haar wereld, zoals zij de mijne. Ik vernieuw hiermee de balans.'

Rangda ademde zwaar uit. Philip sloot zijn ogen. Zette zich schrap.

De laatste bel schalde.

De heks gromde een woordeloos bevel en draaide zich om. Ze liep weg, op de voet gevolgd door de havenarbeiders.

Toen Philip zijn ogen opendeed, zag hij hoe zij en haar aanhang het kerkhof verlieten. Ook de doden kwamen bij haar vertrek in beweging. Een voor een zochten ze hun graven weer op, nu Umi zich terugtrok richting de beboste heuvels verderop. Philip staarde haar na. Schaduwen dropen van haar af en gleden terug naar de tempel waar ze vandaan kwamen. Hij voelde hoe ook de duistere schimmen van zijn eigen lijf afgleden. Als gepelde schillen kwamen ze los van zijn huid en verlieten hem geruisloos. Een besef van het einde zonk bij hem in.

Overvallen door een gevoel van leegte keek hij omlaag, naar Senja, en zuchtte. Ze ademde nog. Teder kustte hij haar lippen. Uit de randen van de aanraking vloeiden ook schaduwen uit het meisje. In zwierige krullen vonden ze hun weg naar de tempel. De dans was over. Regen brak los uit de wolken. Senja opende haar ogen. Met zijn laatste energie glimlachte Philip naar haar. Vlak voordat hij flauwviel, hoorde hij een denderend applaus aanzwellen.

6 *De afronding*

Op de foto stond een prachtig moment van actie tussen de dansende Rangda en Barong. De haren van de heks zwiepten wijduit, terwijl ze met een geheven knie en in kronkels gedraaide armen en handen op de natuurgod afstevende. Hij stond voorovergebogen, met zijn handen naar een kant gestrekt, zijn goudgele manen wapperend in de wind en zijn staart in een alerte krul.

‘Ik wist wel dat je het kon.’ Senja gaf Philip glimlachend een kus op zijn voorhoofd. Ze zat naast hem op het bed, wakker, ongedeerd en schoon. Ze hield de foto voor zijn gezicht.

‘Muh?’ vroeg hij met halfgeopende ogen. Langzaam herkende hij het beeld dat hem voorgehouden werd. Hij keek naar zijn handen en voelde aan zijn wangen en kin. Alles was normaal. En hij had ook geen pijn. Onder de dekens voelde hij aan zijn blote buik. Deze was niet verbonden, noch kapot. Hij was wel gewassen en had een schone boxershort aan.

Umi kwam voorbij en zette een kop gemberthee op het nachtkastje. Panisch schoot Philip overeind, maar werd door Senja teruggeduwd, haar handen op zijn schouders. Met wijd open ogen keek hij haar aan. Ze aaide hem over zijn arm en kwam bij hem zitten.

‘Het is voorbij.’

Ook Umi kwam naast hem zitten. Zij zag er eveneens weer normaal uit, in een T-shirt en een korte broek. Aarzelend pakte ze zijn hand. Hij liet het alleen toe omdat Senja erbij was. De vrouw sprak hem toe in haar beste Engels.

‘Ik ben niet zoals gisteren,’ zei ze. ‘En jij ook niet. Niet puur goed.’ Ze wees met open hand naar hem, en naar zichzelf. ‘Niet puur kwaad. Het was de magie die in de batiks geweven zat. Je moet Senja maar vergeven voor haar apenstreken.’ Ze prikte haar dochter in haar zij. ‘Kleine monyet van me, jij durft! Een weddenschap met een demon aangaan, je vriendje testen of hij wel andere waarden kan accepteren,’ en keerde zich weer tot hem. ‘Wij waren slechts de poppen. De maskers. De vertolkers. Ja?’

Philip keek tussen moeder en dochter heen en weer. Ze zaten allebei te knikken.

‘En wat een vertolkers!’ hoorde de jongen een stem in slecht Engels vanuit de deuropening zeggen. Daar stond de huismeester. Zijn ogen twinkelden achter zijn ronde montuur. ‘Jij maakte het spannend. Dat is het duizend jaar al niet meer geweest... Mensen doen dit al eeuwen vrijwillig.’ Hij schudde onelegant met zijn kont. ‘Ze kennen het verhaal door en door. Ze weten precies wat ze moeten doen. Dat levert weinig originele momenten meer op. Maar jij! Eerst vluchten, ontkennen. Dán pas de offers tot je nemen om te zorgen dat je aanhangers zou hebben. En aan het ritueel beginnen zonder behoorlijk aangekleed te zijn.’ De oude man schudde op ondeugende wijze met zijn vinger naar Philip, intussen ‘tut-tut’ geluidjes makend. ‘Ik snap nu waarom het meisje zoveel vertouwen in je hee...’

‘Banas Pati Rajah!’ onderbrak iemand hem lachend. Het was de receptioniste van de Mutiara. Ze kwam naast de huismeester in de deuropening staan, haar rug naar de zonnige binnentuin. Philip roerde zich onrustig in het bed, tegelijk geïntimideerd, boos en vereerd om wat de oude man had gezegd. Senja aaide hem geruststellend over zijn hand.

De oude vrouw sprak. ‘Het is mooi geweest, maar weer geen nieuwe rekrut dit jaar. We hebben genoeg gevraagd van de jonge blanda. Kijk hem eens nog bleker zijn dan de volle maan.’ Ze lachte en maakte een korte buiging naar hem.

‘Is het volle maan dan?’ vroeg Philip.

‘Dat maakt toch niet uit,’ antwoordde de vrouw in haar helder gearticuleerde Bahasa, ‘de maan is altijd in beweging. Alle leven is dynamisch. Dat was de les die je moest leren, toch? Maar, goed gedaan hoor jongen. Ik had er mijn twijfels over, het dansen laten doen door een nieuweling. Mijn verwachtingen heb je overtroffen.’

‘Volgende keer weer?’ vroeg Pak Rajah haar.

‘Daar hebben we het later over. Kom Rajah, ons werk is klaar.’ Ze gaf hem een klopje op zijn buik en liep weg.

De huismeester salueerde grijnzend en wilde ook naar buiten stappen.

‘Wacht,’ zei Philip.

De man keerde zich weer naar binnen en keek vragend.

‘De kuikens?’ vroeg de jongen. Zowel de huismeester als de beide vrouwen aan zijn bed barstten in lachen uit.

‘Wat?’

Umi wreef hem over zijn kruin en keek naar haar dochter. ‘Dit is een goeie,’ zei ze, stond op en liep naar buiten. ‘Veel plezier op vakantie!’

Philip keek naar zijn vriendin. Ze straalde.

‘Je bent gisteren ingelijfd door de oudste eilandgod, de koning van de natuur en alle goede geesten om namens hem de balans in de wereld te herstellen en je maakt je druk om kuikens?’

‘Vroeger waren het mensenkinderen,’ voegde Pak Rajah toe.

Philip kneep zijn ogen tot spleetjes.

‘Wat?’ vroeg de huismeester. ‘Mogen demonen niet met hun tijd meegaan?’

‘Demonen?’ vroeg Philip.

Rajah en Senja spraken door elkaar heen.

‘Ik had je toch verteld van hun ogen, dat er geen reflectie inzit,’ zei zij.

‘Geloof je nog steeds niet wat ik zeg? Ik ben er gisteren toch direct over begonnen?’ vroeg hij.

Philip gebaarde ze lichtelijk gepikeerd te stoppen. Daarna keek hij naar Senja. ‘Vertel.’

‘Demonen zijn net zo divers als mensen,’ zei ze. ‘Ze zijn er mooi en lelijk. Gevaarlijk en goedaardig en alles ertussenin.’ Ze boog voorover en kromde haar vingers. ‘Ze zijn er die elke maand op zoek gaan naar zieke mensen, om hun navel open te rijten en via dat gat hun darmen eruit te zuigen. Maar Bau-bau en haar kinderen doen natuurlijk geen vlieg kwaad. Nou, wel echte vliegen, maar je begrijpt wat ik probeer te zeggen. Mama en jij waren bevangen door demonen die dansen.’

Philip staarde haar aan. ‘Wat heeft die Bau-bau ermee te maken dan?’

‘Niets. Ze is gewoon van een lagere rang.’

‘En de rest?’

‘Allemaal symboliek.’ Ze kuste hem zachtjes op zijn opengevallen lippen, maar hij duwde haar van zich af.

‘Jullie hebben dit in scene gezet?’ Philip sloeg de deken van zich af en stond op. Senja keek geschrokken naar hem op. Ze knikte, haar ogen groot.

‘Je hebt me aan een test onderworpen.’ Hij wreef nogmaals over de plek op zijn buik waar de wond had gezeten en keerde zich van vriendin af. ‘Ik dacht dat liefde onvoorwaardelijk was.’

‘Maar dat is het ook.’ Senja’s stem klonk zacht.

‘Waarom test je me dan, als je van me houdt?’

Even bleef het stil. ‘Maar... Omdat...’ Ze haperde en kroop over het bed naar hem toe. ‘Jij was nooit echt in gevaar. Het spijt me.’ Senja reikte haar hand naar hem uit. ‘Het was een spel.’

‘Het spel van de liefde, het spel van het leven,’ grinnikte Pak Rajah. ‘We spelen het allemaal en de balans slaat zo weer om.’ Zijn tong gleed over zijn onderlip, terwijl hij zijn blik over Senja liet glijden. ‘Jij was degene die de weddenschap accepteerde.’

Philip keek van de oude man naar zijn vriendin. Haar gezichtsuitdrukking veranderde, van verdrietig naar angstig.

‘Weddenschap?’ Philip fronste. ‘Wat voor weddenschap?’ Hij vroeg het aan Senja, maar het antwoord kwam van de oude man: ‘dat je genoeg van haar zou houden, genoeg om het ritueel te doorstaan, genoeg om daarna bij haar te blijven.’

Philips ogen vonden die van zijn vriendin. Een traan gleed over haar wang.

‘Ik was nooit echt in gevaar?’ Vroeg hij.

Senja schudde haar hoofd.

‘Maar jij...’ Het boze gevoel in hem ebde weg. ‘Je vertrouwt me,’ concludeerde Philip. ‘Jij, gek aapje.’ Hij pakte Senja’s uitgestoken hand, trok haar naar zich toe en kuste haar. ‘Ben je klaar om op vakantie te gaan?’

Ze knikte. ‘Dus je houdt nog steeds van me?’

Philip knikte ook.

‘Ondanks de demonen?’

Philip herhaalde haar woorden op onzekere, maar bevestigende toon.

‘Dan kan ik gaan,’ zei de huismeester. Hij haalde zijn schouders op in een nonchalant gebaar. ‘Ach, je kan ze niet allemaal winnen.’

Philip keek Pak Rajah aan, over de schouder van Senja, die hij eindelijk in zijn armen had.

‘Geniet ervan.’ De oude man lachte. ‘Ik had je toch gewaarschuwd dat we overal waren,’ zei hij met een knipoog. Daarna waggelde hij met zijn wandelstok naar buiten, richting de pagode in de tuin. En verdween.